

พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู
ระยะตั้งกรมการฝึกหัดครู ระหว่าง

พ.ศ.2497 - 2517

กรมการฝึกหัดครูได้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2497 เพราะเนื่องมาจากกรมการฝึกหัดครูที่จัดดำเนินการมาตั้งแต่ต้นจนถึงปี พ.ศ.2497 นั้น ได้มีหน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายหน่วยงานซึ่งได้ทำหน้าที่จัดและดำเนินการฝึกหัดครูด้วยเช่นเดียวกัน คือ กรมวิสามัญศึกษา กรมศิลปากร กรมอาชีวศึกษา และกรมพลศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้การฝึกหัดครูทุกประเภทมารวมอยู่ในกรมการฝึกหัดครูกรมเดียวเท่านั้น (กรมวิสามัญศึกษา 2497 : 80) ในขณะที่มีการประกาศตั้งกรมการฝึกหัดครูในสมัยนั้นมีสถาบันการฝึกหัดครูอยู่ในสังกัดจำนวน 34 แห่งด้วยกัน จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2517 ได้มีโรงเรียนฝึกหัดครูหลายแห่งที่ถูกลยุบ โอน และตั้งขึ้นมาใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 36 แห่ง และได้ทำหน้าที่จัดและดำเนินการผลิตครูในระดับและประเภทต่าง ๆ เรื่อยมา (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 20-21)

หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในหลักสูตรการฝึกหัดครูประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยาลัยครู ระยะตั้งกรมการฝึกหัดครูระหว่าง พ.ศ. 2497 - 2517 ที่พอจะค้นหาจากหลักฐานต่าง ๆ ได้ มีดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรประโยคครูการเรือน ระหว่าง พ.ศ.2497 - 2506

1.1 หลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรือน พ.ศ. 2497

เริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ.2497 เพราะเนื่องมาจากว่ากรมการฝึกหัดครูได้เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูการเรือนมาตั้งแต่ต้นแล้วนั้นเป็นหลักสูตรที่ต่ำกว่าระดับหลักสูตรครูมัธยม ดังนั้นจึงได้ขยายหลักสูตรประโยคครูการเรือนให้สูงขึ้นจนถึงระดับหลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรือน พ.ศ.2497 เป็นครั้งแรก และได้ใช้หลักสูตรนี้ที่โรงเรียนการเรือนพระนครด้วย ต่อมาได้เลิกใช้หลักสูตรการเรือนเมื่อปี พ.ศ.2506 (กรมการฝึกหัดครู 2514 : 4) เพราะทางโรงเรียนการเรือนพระนครได้เปลี่ยนไปสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

(ป.กศ.) และตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) แทน (คณะ
ศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต 2527 : 113-178 ; กรมวิสามัญ-
ศึกษา 2499 : 84)

หลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2497 เป็นหลักสูตรการฝึกหัด
ครูที่ต่อจากชั้นฝึกหัดครูการเรือน (3 ปี) โดยกำหนดเวลาเรียนตามหลักสูตรไว้ 2 ปี และ
กำหนดให้เรียนรายวิชาต่าง ๆ ไว้ใน 3 หมวดวิชา คือ (บุญเรือง ล้อมจรูญ, วิจิตร
กาญจนกุล และประเสริฐ สารทอง 2499 : 760-773)

1. หมวดวิชาการเรือน มีเรียนวิชาการครัว โภชนาการ การตัดเย็บเสื้อผ้า ศิลปะประยุกต์ การเลือกซื้อ การจัดและตกแต่งบ้าน การครองบ้าน ฯลฯ
2. หมวดวิชาสามัญ มีเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วัฒนธรรม และกฎหมาย ชับร้องและดนตรี วิทยาศาสตร์การเรือน และพลศึกษา (นอกเวลาเรียน)
3. หมวดวิชาครู มีเรียนวิชาจิตวิทยา หลักการศึกษา วิธีสอนวิชาการเรือน และวิชาครูภาคปฏิบัติ (ตั้งปรากฏอยู่ในภาคผนวก) วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ ดังนี้คือ "ให้นักเรียนได้ออกกำลังกายตามสมควร"

วิชาพลศึกษาตามที่กล่าวมานี้ อาจจะสันนิษฐานได้ว่าคงจะมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยดีเท่านั้นโดยการให้เข้าร่วมในกิจกรรมพลศึกษาหรือกิจกรรมการออกกำลังกายซึ่งอาจจะเป็นการเล่นเกม กีฬา กรีฑาหรือกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ย่อมจะขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะจัดกิจกรรมการสอนอะไรให้แก่ผู้เรียนจึงจะเหมาะสมด้วย นอกจากนี้แล้วหลักสูตรก็ยังได้จัดให้มีการเรียนวิชาโภชนาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

2. หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2497-2512

หลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้สอนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ซึ่งได้ตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ.2497 เพราะกระทรวงศึกษาธิการมีความประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาของหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงและให้เป็นสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตครูประถมศึกษาให้

กับโรงเรียนในชนบท (บุญเรือง ลี้มจฺรฺญ และคณะ 2499 : 877) ในปีแรกรับนักเรียนเพียง 61 คน เท่านั้น โดยรับเฉพาะนักเรียนชายที่สอบไล่ได้จากชั้นมัธยมปีที่ 3 หรือเทียบเท่ามาแล้ว มาเข้าเรียนตามหลักสูตรที่สอนในวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เทียบเท่ากับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เป็นเวลา 5 ปี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2516 : 76) หลักสูตรฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการสอนเพื่อมุ่งผลิตครูตามความต้องการของท้องถิ่นและมุ่งส่งเสริมชนบทให้เจริญ โดยกำหนดให้เรียนรายวิชาต่างๆ ใน 4 หมวดวิชา คือ (บุญเรือง ลี้มจฺรฺญ และคณะ 2499 : 780)

1. หมวดวิชาสามัญ มีเรียนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
2. หมวดวิชาการศึกษาและเบ็ดเตล็ด มีเรียนวิชาการศึกษา วนศาสตร์ วาดเขียน คนตรี และพลศึกษา
3. หมวดวิชาเกษตรกรรม มีเรียนวิชาการเลี้ยงสัตว์และการเพาะปลูก
4. หมวดวิชาการงาน มีเรียนวิชาช่างไม้ ช่างก่อสร้าง และช่างอื่น ๆ (ตั้งปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้รับการจัดไว้ในหมวดวิชาการศึกษาและเบ็ดเตล็ด ส่วนรายละเอียดของหลักสูตรนั้นไม่สามารถจะค้นหาหลักฐานได้ แต่อาจจะสันนิษฐานได้ว่าความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ก็คงจะให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดีนั่นเอง ทั้งนี้จะได้มีความสามารถที่จะออกไปเป็นครูที่อยู่ตามชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในปี พ.ศ.2512 วิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงก็ได้รับนักเรียนหญิงเข้ามาเรียนด้วย เป็นปีแรก และได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2516 : 1-65)

3. หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2512-2517

หลักสูตรฉบับนี้ได้เริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ.2512 โดยได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากหลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี เพื่อให้สามารถผลิตครูได้ทั้งชายและหญิง อีกทั้งยังเป็นหลักสูตรเฉพาะของวิทยาลัย ที่ได้รับการเทียบเท่าให้เป็นหลักสูตรระดับ ป.กศ.ด้วย และได้

เปิดรับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงนอกบ้านที่จบจากชั้นประถมปีที่ 7 แล้วมาเข้าเรียนเป็นปีแรก ต่อมาในปี พ.ศ.2513 จึงได้รับการประกาศให้ตั้งเป็นวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี จากกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรฉบับนี้ได้ใช้ผลิตรายละเอียดมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2517 จึงให้เปลี่ยนไปใช้หลักสูตรเช่นเดียวกับวิทยาลัยครูอื่น ๆ และนอกจากนี้แล้วหลักสูตรดังกล่าวก็ยังได้กำหนดเวลาเรียนไว้ 5 ปี เท่าเดิม และได้กำหนดให้เรียนวิชาต่าง ๆ ใน 9 หมวดวิชาคือ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2516 : 1-84)

1. หมวดวิชาภาษาไทย มีเรียนวิชาภาษาไทย
2. หมวดวิชาภาษาอังกฤษ มีเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
3. หมวดสังคมศึกษา มีเรียนวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ และหน้าที่-ศีลธรรม
4. หมวดวิชาคณิตศาสตร์ มีเรียนวิชาเลขคณิต-พีชคณิต และเรขาคณิต
5. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ มีเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
6. หมวดวิชาศิลปะ มีเรียนวิชาศิลปะ
7. หมวดวิชาพลานามัย มีเรียนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา
8. หมวดวิชาการช่าง มีเรียนวิชาช่างไม้-ก่อสร้าง ช่างปูน ช่างโลหะ เครื่องยนต์ ไฟฟ้า เขียนแบบ
9. หมวดวิชาเกษตรกรรม มีเรียนวิชาหลักการเลี้ยงสัตว์ สวนผัก พืชไร่ พืชสวน และวนศาสตร์

นอกจากนี้แล้วในหลักสูตรปีที่ 4-5 ได้เพิ่มวิชาขึ้นมาอีกสองวิชาคือ พัฒนาการท้องถิ่น และโศกทัศน์ศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษา (ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้รับการจัดไว้ในหมวดวิชาพลานามัยซึ่งมีวิชาสุขศึกษาประกอบอยู่ด้วยเช่นกัน และได้จัดให้มีการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะมีความสามารถในการเล่นเกมและกีฬาประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำเอาไปใช้เล่นในเวลาว่างได้ทั้งในขณะที่เขากำลังเรียนอยู่ หรือในเมื่อเขาได้

จบการศึกษาออกไปแล้วก็ตามอันจะเป็นผลในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม รวมทั้งการมีสมรรถภาพที่ดียิ่งด้วย อีกทั้งยังมีความต้องการให้ ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬา และมีความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบบประชาธิปไตย ให้เป็นอย่างดี โดยหลักสูตรให้เห็นกิจกรรมการเล่นที่ใช้จังหวะ หรือใช้ดนตรีประกอบ การ เติงการวิ่งการต่อตัว การเล่นที่ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่น ทึบกระโดด รวากู่ การเล่นเกมเบ็คเทลล์ กีฬาและกรีฑา ยิ่งไปกว่านั้นแล้วหลักสูตรก็ยังได้กำหนดให้มีการเรียน วิชาสุขศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

4. หลักสูตรประโยคครูอาชีวศึกษา ระหว่าง พ.ศ.2499 - 2504

4.1 หลักสูตรประโยคครูประถมอาชีวศึกษา แผนกการช่างสตรี พ.ศ.2499

เริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ.2499 ที่โรงเรียนฝึกหัดครูสตรีอาชีวศึกษา ถนน อิศระภาพ ธนบุรี เพราะเนื่องมาจากว่ากรมการฝึกหัดครูได้รับนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งในส่วน กลางและส่วนภูมิภาคที่สอบไล่ได้ในชั้นมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย แผนกการช่างสตรี (ไม่รับผู้ จบชั้นมัธยมปีที่ 6) มาเข้าเรียนตามหลักสูตรเป็นเวลา 3 ปี และกำหนดให้เรียนวิชาต่าง ๆ 7 วิชา คือ (บุญเรือง ลิมเจริญ และคณะ 2499 : 781-800) 1. การเย็บเสื้อผ้าหญิง และเด็ก 2. การตัดเย็บเสื้อผ้าชาย 3. การฝีมือประดิษฐ์ด้วยเข็ม 4. อาหารและการครัว 5. วิชาครู 6. การบัญชี และ 7. พลศึกษา (ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนโดยให้ ฝึกหัดกายบริหารทั้งท่ามือเปล่า และท่าที่มีอุปกรณ์ประกอบด้วย และให้ฝึกในกิจกรรมกีฬา กรีฑาและการเล่นต่าง ๆ ที่เหมาะกับเพศและวัยของนักเรียนตามโอกาสและสถานที่ ดังนั้นจึง อาจสันนิษฐานได้ว่าวิชาพลศึกษาดังกล่าวคงจะมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มี ความพร้อมเพรียงในหมู่คณะ มีความสามัคคีรู้จักร่วมมือกันทำงานได้อย่างมีระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งยังต้องการให้มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์อีกด้วย และนอกจากนี้แล้วยังจะเห็นได้ว่าการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนกีฬา กรีฑาและการเล่นต่าง ๆ นั้น ไม่ค่อยจะเคร่งครัดนัก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความพร้อมหลายอย่างเช่น ครู สนาม อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก และอื่นๆ เป็นต้น ดังนั้นถ้าโรงเรียนไม่มีความพร้อมในสิ่ง

ต่างๆ เหล่านี้ ก็ไม่สามารถจะจัดกิจกรรมกีฬา กรีฑา และการเล่นบางอย่างได้ และอีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะเหตุว่าหลักสูตรฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อผลิตครูเฉพาะสาขาวิชาเท่านั้น ไม่ได้ผลิตครูสอนวิชาทั่วไปเหมือนอย่างหลักสูตรประโยคครูประถมทั่วไป จึงไม่ได้เคร่งครัดต่อการจัดการสอนวิชาพลศึกษามากนัก และนอกจากนี้แล้วหลักสูตรฉบับนี้ก็ยังได้จัดให้มีการเรียนวิชาอาหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย และหลักสูตรฉบับนี้ได้เลิกใช้เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูสตรีอาชีวศึกษาได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูธนบุรี และได้เปลี่ยนไปใช้หลักสูตร ป.กศ. แทนเมื่อปี พ.ศ.2504 (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 18-20)

5. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ระหว่าง พ.ศ.2498-2508

5.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498

เริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2498 เป็นฉบับแรกในโรงเรียนฝึกหัดครูทุกแห่ง เพราะเหตุว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูที่ได้จัดผ่านมาแล้วนั้น ได้คำนึงถึงความต้องการของประเทศชาติและระดับการศึกษาของประชาชนเป็นสำคัญ จึงทำให้มีหลักสูตรการฝึกหัดครูแตกต่างกันมากมายหลายหลักสูตร เช่นหลักสูตรประกาศนียบัตรครูมณฑล หลักสูตรประโยคครูประกาศนียบัตรจังหวัด หลักสูตรประโยคครูประชาบาล หลักสูตรประโยคครูมูล หลักสูตรประโยคครูประถม หลักสูตรประโยคครูมัธยม และหลักสูตรอื่น ๆ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 782) ต่อมาจึงให้ยุบเลิกหลักสูตรการฝึกหัดครูต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อปี พ.ศ.2499 (กรมการฝึกหัดครู 2517 : 20) ดังนั้นเมื่อมีหลักสูตรการฝึกหัดครูแตกต่างกันหลายประเภทเช่นนี้ จึงเป็นเหตุให้หลักสูตรบางประเภทไม่สามารถจะเรียนต่อกันได้ ฉะนั้นเมื่อตั้งกรมการฝึกหัดครูแล้วจึงได้มีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรใหม่ทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ 2-2-2 คือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) กำหนดเวลาเรียน 2 ปี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) กำหนดเวลาเรียน 2 ปี และหลักสูตรปริญญาตรี กำหนดเวลาเรียน 2 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 783-784)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 มีสาระที่สำคัญดังต่อไปนี้ (บุญเรือง ลิมจรรยา และคณะ 2499 : 600-642) หลักสูตรฉบับนี้ เป็นหลักสูตรเพื่อการฝึกหัดครูที่ต่อจากผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาแล้ว แบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรสำหรับผู้ทำการสอนชั้นประถมศึกษา และหลักสูตรสำหรับผู้ทำการสอนชั้นมัธยมศึกษา ทั้งสอง

หลักสูตรนี้กำหนดเวลาเรียนไว้ 2 ปี และต้องเรียนทั้งหมด 168 หน่วยกิตเท่ากัน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ดี รู้สภาพแวดล้อมของคน มีความเข้าใจเด็กเล็กและเด็กวัยรุ่น อีกทั้งยังต้องการให้ผู้มีความรู้ซึ่งในวิธีสอนและวิชาเฉพาะที่จะสอนรวมทั้งให้มีความสามารถในการสอนที่ถูกต้องสมบูรณ์แก่เด็กนักเรียนด้วย แต่หลักสูตรสำหรับผู้ทำการสอนชั้นประถมศึกษาชั้นนั้น ไม่ได้กำหนดวิชาพลศึกษาไว้ให้เรียนแต่ประการใด ดังนั้น ณ ที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะแต่เพียงหลักสูตรสำหรับผู้ทำการสอนในชั้นมัธยมเท่านั้น ซึ่งได้กำหนดให้เรียนวิชาต่างๆ ใน 4 หมวดคือ

1. หมวดวิชาความรู้ทั่วไป มีเรียนวิชาชุมนุมชนไทย วัฒนธรรมไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และเหตุการณ์ปัจจุบันของโลก (เรียนนอกเวลา)
2. หมวดวิชาทักษะ มีเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์
3. หมวดวิชาเทคนิค มีเรียนวิชาหัตถศึกษา และวิชาเฉพาะที่นำไปสอน (เลือกเพียงวิชาเดียวคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ศิลปและหัตถศึกษา หรือสุขศึกษาและพลศึกษา)
4. หมวดวิชาการศึกษา มีเรียนวิชาการศึกษาและจิตวิทยา (คงปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้รับการจัดไว้ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรด้วย โดยจัดให้มีการเรียนการสอนอยู่ในวิชาเฉพาะที่จะสอนด้วยวิชาหนึ่ง และมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อให้สามารถทำการสอนวิชาพลศึกษาแก่นักเรียนในชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาได้เท่านั้น ทั้งนี้หลักสูตรได้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้เรียนมีการเล่นต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยการเล่นเบ็ดเตล็ด การเล่นที่ใช้ทักษะพื้นฐานเบื้องต้นของการเคลื่อนไหว และการเล่นที่เป็นเบื้องต้นของกีฬาและกรีฑาประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งประกอบไปด้วย กีฬาเพื่อสังคม เช่น ตะกร้อ แบดมินตัน เป็นต้น ศิลปดนตรี สิ่งบันเทิงต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร วิหุ เป็นต้น ซึ่งรวมทั้งการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในด้านการบันเทิงใจอีกด้วย ยิ่งไปกว่านี้แล้วหลักสูตรก็ยังได้จัดให้มีการเรียนวิชาสุขศึกษา และวิชาอนามัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

5.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2502

เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2502 โดยได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยยิ่งขึ้น และได้กำหนดความมุ่งหมายไว้เช่นเดียวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 ทุกประการ ส่วนจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ให้เรียนนั้นได้กำหนดไว้ทั้งหมด 135 หน่วยกิตจากรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ใน 3 หมวดวิชาคือ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2502 : 1-159)

1. หมวดวิชาความรู้ทั่วไป มีเรียนสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ กห-ศาสตร์ เกษตรกรรม สุขศึกษา พลศึกษา ลูกเสือ อนุชาต และเหตุการณ์ปัจจุบันของโลก (ศึกษานอกเวลา)
2. หมวดวิชาทักษะ มีเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิต-ศาสตร์ ดนตรี ศิลปและหัตถศึกษา
3. หมวดวิชาการศึกษา มีเรียนวิชาการศึกษาและจิตวิทยา (ตั้งปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ได้รับการจัดการเรียนการสอนไว้ในหมวดวิชาความรู้ทั่วไป และได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ในรูปของรายวิชาหนึ่ง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งพอจะนำมากล่าว ณ ที่นี้ได้ว่ามีความมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของพลศึกษาที่มีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน และให้รู้จักวิธีการต่อสู้ป้องกันตัวได้พอสมควรรวมทั้งให้มีความรู้ในหลักการสอนวิชาพลศึกษาด้วยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างทัศนคติให้กับผู้เรียนโดยการปลูกฝังนิสัยให้รักการออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬาและกรีฑาประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตนเอง และยังมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยการให้รู้จักนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นอุปกรณ์การสอน มีความคิดริเริ่มในการเล่นเบ็คเตลีส และเกมต่าง ๆ โดยเฉพาะหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นกีฬาพื้นเมือง ศิลปและวัฒนธรรมของชาติด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเอาไปปฏิบัติได้อีกด้วย คือสามารถนำเอา

ทักษะในการบริหารร่างกาย การเล่นเกม กีฬา และกรีฑาที่ได้เรียนมาไปใช้ในการเล่น
 ในโอกาสต่างๆ ที่มีเวลาอำนวยให้ ทั้งนี้เพื่อให้มีร่างกายและจิตใจเข้มแข็งสมเป็นนักกีฬาที่
 แท้จริง อีกทั้งยังต้องการให้เกิดการพัฒนาการทางสังคมแก่เด็ก รวมทั้งให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพ
 ที่ดีอีกด้วย ทั้งนี้เกิดเป็นผลมาจากการที่หลักสูตรได้กำหนดวิชาต่างๆ ไว้ให้เรียนคือวิชาปรัชญา-
 พลศึกษา วิธีสอนกายบริหาร การเล่นเกมและการเล่นพื้นเมือง นาฏศิลป์ กีฬาและ
 กรีฑา ยิ่งไปกว่านั้นแล้วหลักสูตรก็ยังได้กำหนดให้เรียนวิชาสุขศึกษา กหศาสตร์ ลูกเสือ และ
 อนุภาษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

5.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2508

เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2508 โดยได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากหลักสูตร
 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา 2502 ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยยิ่งขึ้นและมีความมุ่งหมาย
 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาสามัญและวิชาการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้มี
 ความสามารถนำไปสอน อบรม แนะนำ และปกครองนักเรียนในชั้นประถมศึกษาได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจรรยาบรรณของครูที่ดี คือเป็น
 ครูที่มีจริยธรรม มีศีลธรรม และเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญแก่การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของ
 ชชาติด้วย นอกจากนี้แล้วก็ยังมีความต้องการเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจความสนใจและ
 ความถนัดของตนเองอีกด้วยทั้งนี้จะได้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมตนเองให้มีความรู้ความ
 สามารถเพิ่มพูนยิ่งขึ้นได้ในโอกาสต่อไป โดยจะต้องเรียนทั้งหมด 130 หน่วยกิตจากวิชาต่าง ๆ
 ที่กำหนดไว้ใน 3 หมวดวิชา คือ (กรมวิชาการ 2508 : 1-57)

1. หมวดวิชาสามัญ มีเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา
 คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทั่วไป
2. หมวดวิชาพิเศษ มีเรียนวิชาเกษตรกรรม กหกรรมศาสตร์
 ทัศนศึกษา พละนันทน์ ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ การสอนวิชาลูกเสือหรือการสอนวิชา
 อนุภาษา และบรรณารักษศาสตร์
3. หมวดวิชาการศึกษา มีเรียนวิชาการศึกษาและการฝึกสอน (ตั้ง
 ปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้มีการจัดการเรียนการสอนไว้ในวิชาพลานามัย ซึ่งมีวิชาสุขศึกษาประกอบอยู่ด้วยเช่นกัน และมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม มีบุคลิกภาพที่ดี มีน้ำใจนักกีฬา มีความสามารถในการต่อสู้ป้องกันตัวให้พอสมควรและรวมทั้งมีการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจด้วย ทั้งนี้โดยการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการออกกำลังกายจากการเล่นกีฬาและกรีฑาต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วก็ยังต้องการให้ผู้เรียนสามารถสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายได้อีกด้วย โดยกำหนดให้มีการเรียนวิชาหลักการและวิธีสอนพลศึกษา กีฬา กรีฑา การจัดการแข่งขันกีฬา และกีฬาเฉพาะอย่าง และยังไปกว่านั้นหลักสูตรก็ยังได้จัดให้มีเรียนวิชาสุขศึกษา การสอนวิชาลูกเสือ การสอนวิชาอนุภาคและคหกรรมศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

6. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) ระหว่าง พ.ศ.2500 - 2504)

6.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2500

เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2500 เป็นฉบับแรกและเป็นหลักสูตรเพื่อการฝึกหัดครูที่ต่อเนื่องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา มีกำหนดเวลาเรียนไว้ 2 ปี โดยจะต้องเรียนทั้งหมด 138 หน่วยจากรายวิชาต่าง ๆ ใน 3 หมวดวิชา คือ (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 63)

1. หมวดวิชาสามัญ มีเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา
2. หมวดวิชาการศึกษา มีเรียนวิชาการศึกษาแผนใหม่เบื้องต้น พัฒนาการและการเรียนรู้ ระเบียบวิธีสอน จิตวิทยาการศึกษา การเตรียมการสอน และการฝึกสอน
3. หมวดวิชาอื่น ๆ มีเรียนวิชาคหกรรมศาสตร์ คณิตรี พลศึกษา การจัดการอนามัยโรงเรียน ศิลปศึกษา และโสตทัศนศึกษา (ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ไม่สามารถค้นหารายละเอียดจากหลักฐานต่าง ๆ ได้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลที่ได้เรียนสำเร็จจากหลักสูตรนี้มาแล้วเป็นรุ่นแรก (พ.ศ.2500-2502) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังนี้ (โกมล วงศ์อภัย สัมภาษณ์ : 2530)* การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง พ.ศ.2500 นั้น มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ โดยจัดให้มีการเรียนวิชาการกีฬาประเภทลู่วิ่งและประเภทลาน กีฬาตะกร้อ และกีฬาฟุตบอล นอกจากนี้แล้วหลักสูตรก็ยังได้จัดให้มีเรียนวิชาการจัดการอนามัยโรงเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

6.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง พ.ศ.2504

เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2504 โดยได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง พ.ศ.2500 ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและให้เป็นหลักสูตรการฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูออกไปสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและสามารถเรียนต่อในระดับปริญญาได้ หลักสูตรฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาอาชีพและวิชาสามัญต่าง ๆ และสามารถนำเอาความรู้นั้นไปใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนได้ ซึ่งรวมทั้งงานสอน การเป็นผู้นำ การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างในหน้าที่ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นกว่าในชั้น ป.กศ. และเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีในระบบประชาธิปไตย มีใจรักอาชีพของตน มีนิสัยชอบค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องการให้มีความรู้ลึกในความรู้สำคัญที่จะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ที่มีต่อวัฒนธรรมของชาติและสภาวะของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วย และได้กำหนดให้เรียนทั้งหมด 120 หน่วยกิตจากวิชาต่าง ๆ ในวิชาบังคับและวิชาเลือก ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2506 : 1-53)

*นายโกมล วงศ์อภัย ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ธนบุรี สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530 ณ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1. วิชาบังคับ ประกอบด้วยวิชาสามัญ ซึ่งกำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ปัญหาสังคมปัจจุบันหรือพัฒนาการชุมชน และพลานามัย นอกจากวิชาสามัญดังกล่าวแล้ว หลักสูตรก็ยังกำหนดให้เรียนวิชาการศึกษาร่วมด้วย ซึ่งได้แก่วิชาหลักการศึกษาปัจจุบัน พัฒนาการ วิทยุ การสอนในชั้นมัธยมและการเตรียมการสอนภาคปฏิบัติ การสอนวิชาต่าง ๆ ในชั้นมัธยม จิตวิทยาการศึกษาและการสอนภาคปฏิบัติ

2. วิชาเลือก ประกอบด้วยวิชาเอก ซึ่งกำหนดให้เลือกเรียนคนละ 2 สาขาวิชา ดังต่อไปนี้คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา นอกจากนี้แล้วหลักสูตรก็ยังได้กำหนดให้เรียนวิชาเลือกเสรีอีกด้วย ซึ่งได้แก่ วิชาเกษตรศาสตร์ ศิลป หัตถศึกษา กหกรรมศาสตร์ พละนาฏย และวิชาพิเศษ หนึ่งวิชาพิเศษนี้ได้จัดให้มีเรียนวิชาต่าง ๆ อยู่หลายวิชาด้วยกัน รวมทั้งมีวิชาพลศึกษาอยู่ด้วย คือวิชาพลศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่น (ตั้งปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้มีการจัดการเรียนการสอนไว้ในวิชาพละนาฏย ซึ่งมีวิชาสุขศึกษาประกอบอยู่ด้วยเช่นกัน และวิชาพละนาฏยนี้ได้รับการจัดไว้ให้เป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ทั้งนี้หลักสูตรได้กำหนดให้เรียนวิชาบังคับก็เพราะว่ามีความต้องการที่จะเตรียมตัวครูให้มีความรู้ความสามารถในหลักวิชาการศึกษาที่ผู้เรียนจะนำไปใช้สำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ ให้อย่างมีหลักการและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาสามัญต่าง ๆ ทัดเทียมกันและสามารถนำเอาความรู้ในวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย ส่วนวิชาเลือกที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ นั้น ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจความสนใจของตนเองโดยให้เลือกรเรียนในวิชาที่ตนเองถนัดและสนใจอยู่แล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถสูงยิ่งขึ้นไปอีก แต่อย่างไรก็ดีวิชาพลศึกษาที่ได้รับการจัดไว้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทั้ง 2 กลุ่มวิชาดังกล่าว นั้น ก็คงจะมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาพลศึกษา และมีทักษะในการเล่นกีฬา รวมทั้งเพื่อให้มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ด้วย นอกจากนี้แล้วก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนได้อีกด้วย โดยได้จัดให้เรียนวิชาบังคับคือ วิชากีฬาเฉพาะอย่าง 1. และกรีฑา ส่วนวิชาเลือกเสรีนั้นจัดให้เรียนวิชากีฬา-

เฉพาะอย่าง 2 และสันตนาการ นอกจากนี้ในวิชาเลือกเสรีก็ยังสามารถให้เรียนวิชาพลศึกษา สำหรับเด็กวัยรุ่น ซึ่งกำหนดไว้ในวิชาพิเศษอีกเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้นแล้ว หลักสูตรก็ยังได้จัดให้เรียนวิชาสุขศึกษา วิทยาศาสตร์ และคหกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

7. หลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) ระหว่าง พ.ศ.2510-2517

7.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถม สำหรับผู้จบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2510

หลักสูตรฉบับนี้ได้เริ่มใช้ในปีการศึกษา 2510 โดยกรมการฝึกหัดครูได้เปิดสอนชั้นในวิทยาลัยครูทุกแห่ง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจำนวนนักเรียนและโรงเรียนประถมศึกษาในขณะนั้นได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงทำให้ขาดแคลนครูสอน และอีกประการหนึ่ง นักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีที่เรียนเป็นจำนวนมาก กรมการฝึกหัดครูจึงได้จัดหลักสูตรนี้ขึ้นมา (กรมการฝึกหัดครู 2514 : 84) เพื่อให้เป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมผู้ที่ จะทำการสอนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา โดยรับผู้ที่จะจบจากชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรนี้มีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2508 มีกำหนดเวลาเรียน 1 ปี และกำหนดให้เรียนทั้งหมดอย่างน้อย 55 หน่วยกิตจากวิชาต่าง ๆ ใน 2 หมวดวิชาคือ (กรมวิชาการ 2510 : 1-32)

1. หมวดวิชาสามัญและวิชาพิเศษ มีเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หลานามัย เกษตรกรรม ศิลปะหรือหัตถศึกษา และให้เลือกเรียนอีก 1 วิชาจากวิชาภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือวิทยาศาสตร์หรือคหกรรมศาสตร์ นอกจากนี้แล้วยังให้เลือกรเรียนอีก 1 วิชาจากวิชาสังคมศึกษาหรือวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย

2. หมวดวิชาการศึกษา มีเรียนวิชาการศึกษาและการฝึกสอน (ดังปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

วิชาพลศึกษาตามหลักสูตรฉบับนี้ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในวิชา หลานามัย ซึ่งมีวิชาสุขศึกษาประกอบอยู่ด้วยเช่นกัน และมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2508 คือเพื่อให้มีร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพที่ดีและ

สามารถสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนได้ทั้งนี้โดยจัดให้เรียน วิชาหลักการและวิธีสอนพลศึกษา เช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วหลักสูตรก็ยังได้จัดให้เรียนวิชาคหกรรมศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิชาพลศึกษาอีกด้วย

สรุปผลการวิเคราะห์

โดยสรุปแล้ว หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในหลักสูตรการฝึกหัดครู ระยะตั้งกรมการฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ.2497-2517 มีหลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษา เรือน พ.ศ.2497 หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2497-2512 หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2512-2517 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 หลักสูตรประโยคครูประถมอาชีพศึกษา แผนกการช่างสตรี พ.ศ.2499 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2500 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2502 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2504 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2508 และหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถม สำหรับผู้จบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2510 ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น โดยมีความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในแต่ละหลักสูตร ดังกล่าวแล้ว มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี หรือมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ หรือทั้งมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย วิชาพลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่นบางหลักสูตรเรียกว่าวิชาพลศึกษา กีฬาเฉพาะอย่าง กรีฑา พลศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่น หลักการและวิธีสอนพลศึกษา กีฬา หรือ การจัดการแข่งขันกีฬา บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพลานามัย ซึ่งอยู่ในวิชาสามัญ วิชาเลือกเสรี วิชาพิเศษ หรือวิชาสามัญและวิชาพิเศษ บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพิเศษ ซึ่งอยู่ในวิชาเลือกเสรี และบางหลักสูตรก็ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาการศึกษาและเบ็ดเตล็ด หมวดวิชาเทคนิค หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาความรู้ทั่วไป หรือหมวดวิชาอื่น ๆ อีกด้วย มีรายวิชาและกิจกรรมที่สอนในหลักสูตรเหล่านี้ ที่สำคัญคือวิชาปรัชญาพลศึกษา สันทนาการ การจัดการแข่งขันกีฬา หลักการและวิธีสอนพลศึกษา การเล่นเบ็ดเตล็ด การเล่นที่เป็นเบื้องต้นของกีฬา การเล่นที่ใช้จังหวะ การเล่นที่ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่น หีบกระโดด ราวคู้ กายบริหารทั้งท่ามือเปล่าและมี

เครื่องประกอบ การทรงตัว เดิน วิ่ง การต่อสู้ แพคมินตัน วอลเลย์บอล บาสเกต-
บอล ฟุตบอล รักบี้ วายน้ำ ฟันดาบ ตะกร้อ และกรีฑา ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรแต่ละประเภทที่ได้ระบุความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษา และประเภทของกิจกรรม
ระยะตั้งกรรมการฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ.2497-2517

ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี		ความมุ่งหมายเพื่อให้สามารถสอนวิชาพลศึกษาได้		ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้	
หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน
1. หลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรือน พ.ศ. 2497	- หมววิชาสามัญ วิชาพลศึกษา ให้นักเรียนได้ออก กำลังกายตามสมควร	1. หลักสูตรประกาศ นียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498	- หมววิชาเทคนิค วิชาพลศึกษา การเล่นต่างๆ ที่ประ กอบด้วยการเดิน การ กระโดด การขว้างการ ทรงตัว การเล่นเบ็ค เตล็คและการเล่นที่เป็น เบื้องต้นของกีฬากรีฑา	1. หลักสูตรประกาศ นียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2502	- หมววิชาความรู้ทั่วไป วิชาพลศึกษา -วิชาปรัชญาพลศึกษา วิชาวิธีสอนกายบริหาร การเล่นเบ็คเตล็คและ การเล่นพื้นเมือง วิชา นาฏศิลป์ วิชากีฬาและ วิชากรีฑา
2. หลักสูตรวิทยาลัย หมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2497- 2512	- หมววิชาการศึกษา และเบ็คเตล็ค วิชาพลศึกษา		ต่างๆ นอกจากนั้นก็ยังมี กิจกรรมการพักผ่อน หย่อนใจ กีฬาสังคม ศิลปดนตรีและการใช้	2. หลักสูตรประกาศ นียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2504	- วิชาสามัญ พลานามัย -กีฬาเฉพาะอย่าง 1 และกรีฑา
3. หลักสูตรวิทยาลัย ครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2512-2517	- หมววิชาพลานามัย วิชาพลศึกษา การเล่นที่ใช้จังหวะ หรือใช้ดนตรีประกอบ				

ตารางที่ 3(ต่อ)

ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี		ความมุ่งหมายเพื่อให้สามารถสอนวิชาพลศึกษาได้		ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้	
หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน
<p>4. หลักสูตรประโยคครูประถมวิชาชีพ แผนกการช่างสตรี พ.ศ.2499</p>	<p>การทรงตัว เดิน วิ่ง การต่อตัว การเล่นที่ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่น ทีบกระโดด ราวคู่ การเล่นต่างๆ กีฬา (แบดมินตัน วอลเลย์บอล บาสเกตบอล ฟุตบอล รักบี้ วายน้ำ ฟันดาบ และกรีฑา)</p> <p>- วิชาพลศึกษา กายบริหารทั้งท่ามือเปล่าและมีเครื่องประกอบ กีฬา กรีฑา และการเล่นต่างๆ</p>	<p>2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2500</p>	<p>เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในด้านการบันเทิงใจ</p> <p>- หมวดวิชาอื่นๆ วิชาพลศึกษา</p> <p>-หลักสูตรฉบับนี้ไม่สามารถค้นหาหลักฐานได้พบ จึงได้ใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคล ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในหลักสูตรนี้ วิชาที่จัดไว้ให้เรียนมีกรีฑา ตะกร้อ ฟุตบอล</p>	<p>3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2508</p>	<p>- วิชาเลือกเสรี พลานามัย (กีฬาเฉพาะอย่าง 2 และสัน- นาการ) -พิเศษ (พลศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่น)</p> <p>- วิชาพิเศษ พลานามัย -หลักการและวิธีสอนพลศึกษา กีฬา กรีฑา การจัดการแข่งขันกีฬา และกีฬาเฉพาะอย่าง</p> <p>- วิชาสามัญและวิชาพิเศษ</p>

ตารางที่ 3(ต่อ)

ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี		ความมุ่งหมายเพื่อให้สามารถสอนวิชาพลศึกษาได้		ความมุ่งหมายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้	
หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน	หลักสูตรการฝึกหัดครู	กิจกรรมการเรียนการสอน
				ประถม สำหรับผู้จบ ประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย พ.ศ. 2510	พละนามัย -หลักการและวิธีสอน พลศึกษา

จากตารางที่ 3 แสดงว่า มีหลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษา เรือน พ.ศ.2497 หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2497-2512 หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2512-2517 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 หลักสูตรประโยคครูประถมอาชีพศึกษา แผนกการช่างสตรี พ.ศ.2499 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2500 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2502 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2504 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2508 และหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถมสำหรับผู้จบประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย พ.ศ.2510 ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น และวิชาพลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่นบางหลักสูตรเรียกว่า วิชาพลศึกษา กีฬาเฉพาะอย่าง กรีฑา พลศึกษาสำหรับเด็กวัยรุ่น หลักการและวิธีสอนพลศึกษา กีฬา หรือการจัดการแข่งขันกีฬา บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพลานามัย ซึ่งอยู่ในวิชาสามัญ วิชาเลือกเสรี วิชาพิเศษ หรือวิชาสามัญและวิชาพิเศษ บางหลักสูตรก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพิเศษ ซึ่งอยู่ในวิชาเลือกเสรี และบางหลักสูตรก็ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาการศึกษาและเบ็ดเตล็ด หมวดวิชาเทคนิคอื่น ๆ อีกด้วย ความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในแต่ละหลักสูตรดังกล่าวแล้ว มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี มี 4 หลักสูตรคือ หลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษา เรือน พ.ศ.2497 หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2497-2512 หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ.2512-2517 และหลักสูตรประโยคครูประถมอาชีพศึกษาแผนกการช่างสตรี พ.ศ.2499 ในส่วนความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาที่มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ.2498 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ.2500 นอกนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดีและสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย กิจกรรมพลศึกษาที่สอนในหลักสูตรเหล่านี้ มีรายวิชาและกิจกรรมที่สำคัญคือ วิชาปรัชญาพลศึกษา สันทนาการ การจัดการแข่งขันกีฬา หลักการและวิธีสอนพลศึกษา การเล่นเบ็ดเตล็ด การเล่นที่เป็นเบื้องต้นของกีฬา การเล่นที่ใช้จังหวะ การเล่นที่ฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่น ทบกระโดด ราวคู่

การบริหารทั้งท่ามือเปล่าและมีเครื่องประกอบ การทรงตัว เต้น วิ่ง การต่อสู้
แบดมินตัน วอลเลย์บอล บาสเกตบอล ฟุตบอล รักบี้ วាយน้ำ ฟันดาบ ตะกร้อ และ
กรีฑา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย